

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Komorní skladby Karla Wilhelma Haugwitze (1797 – 1874)

Vypracovala: Bc. Lucie Kaupová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Martin Horyna, Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Abstrakt

Tato diplomová práce, která nese název Komorní tvorba Karla Viléma Haugwitze, navazuje na mou bakalářskou práci, kde jsem se zaměřila na otce Karla Jindřicha Viléma Haugwitze. v této práci se snažím objasnit život a tvorbu jeho syna Karla Viléma Haugwitze, který pokračoval v hudební tradici svého otce, ale spíše jen v komorní tvorbě. Stěžejní částí této práce jsou přepisy rukopisů vybraných děl různých žánrů Karla Viléma, které mi byly poskytnuty Moravským zemským muzeem v Brně. Skladby složil sám hrabě a byly hrány převážně jako zábavné skladby pro šlechtice. Při přepisování těchto skladeb jsem použila program Finale 2002. v další části mé diplomové práce jsem se zabývala vztahem mezi rodem Haugwitzů a světově známým skladatelem Antoniem Salierim. Také jsem studovala a spartovala rukopis přepisu partů Gratulační kantáty, kterou věnoval Salieri Jindřichu Vilému Haugwitzovi k jeho narozeninám.

Klíčová slova

Karel Vilém Haugwitz, komorní hudba, divertimento, Antonio Salieri, kantáta, Náměšť nad Oslavou

Abstract

This thesis called *The Chamber music of Charles William Haugwitz* follows my bachelor thesis in which i focused on Charles Henry William Haugwitz, father of Charles William. In this thesis i try to clarify the life and work of his son Karl Wilhelm Haugwitz continued the musical tradition of his father but rather only in the chamber music area. The core of this work is formed by transcriptions of manuscripts of Karl Wilhelm selected works of various genres, which were provided to me by the Moravian provincial museum in Brno. The tracks were composed by the count himself and were played mostly as entertaining pieces for nobility. For editing of these pieces i used a program called Finale 2002. In the next part of my thesis i deal with the relationships between the Haugwitz family and the world-famous composer Antonio Salieri. i also studied manuscript parts of the Congratulatory cantata, which Salieri dedicated to Henry William Haugwitz for his birthday.

Key words

Karl Wilhelm Haugwitz, chamber music, divertimento, Antonio Salieri, cantata, Náměšť nad Oslavou

Poděkování

Chtěla bych velmi poděkovat mému vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Martinu Horynovi, Ph.D. za odborné vedení práce, ochotu, pomoc a cenné rady. Dále bych také chtěla poděkovat PhDr. Františku Malému za poskytnutí materiálu z hudebního oddělení Moravského zemského muzea.

Obsah

1	Úvod.....	8
1.1	Počátek rozvoje hudby na zámku v Náměšti nad Oslavou	9
2	Osobnost Karla Viléma Haugwitze	11
2.2	Jindřich Vilém Haugwitz a jeho zámecká kapela	14
2.3	Hudební život Sofie Haugwitzové	16
3	Přátelství Haugwitzů s Antoniem Salierim.....	19
4	Antonio Salieri.....	20
4.1	Antonio Salieri – životopis.....	20
4.2	Antonio Salieri – hudební tvorba	21
4.3	Díla Salieriho v náměšťské hudební sbírce.....	22
5	Popis Gratulační kantáty	26
5.1	Kritický aparát.....	28
5.2	Libreto	31
6	Divertissement für vier Harfen	35
6.1	Kritický aparát.....	37
7	Blumenduft	38
8	Vokální tvorba Karla Viléma Haugwitze	40
8.1	Abendlied	40
8.1.1	Abendlied – libreto	41
8.2	Nacht und Träume.....	42
8.2.1	Nacht und Träume – libreto	43
9	Lovecké fanfáry Karla Viléma Haugwitze	45
9.1	Hirsch = Marsch.....	46
9.2	Waldhorn – Quatuor.....	47
9.3	Jagd Signale	48
10	Zábavná skladba Original Jodler	50

10.1	Original Jodler – libreto.....	50
11	Závěr	53
12	Notové materiály.....	54
13	Seznam literatury	55
14	Notové přílohy	57
14.1	Divertissement für vier Harfen	
14.2	Blumenduft	
14.3	Abendlied	
14.4	Nacht und Träume	
14.5	Hirsch = Marsch	
14.6	Waldhorn	
14.7	Jagd Signale	
14.8	Original Jodler	
14.9	Cantate zur Geburstfeyer des Geburtsfestes des Hochgeborenen Herrn Heinrich Grafen von Haugwitz	
14.9.1	No. 1 Laßt uns nahen, alle, alle!	
14.9.2	No. 2 Verschmäh das kleine Opfer nicht	
14.9.3	No. 3 Gott, erhalte unsern Vater	
14.9.4	No. 4 Heil dem ganzen edlen Stamme	
14.9.5	No. 5 Im Namen aller der Getreuen	
14.9.6	No. 6 Laßt sie ertönen die fröhlichen Klänge	

1 Úvod

Ve své diplomové práci Komorní tvorba Karla Viléma Haugwitze navazuji na svou bakalářskou práci o hudebním životě, který na náměšťském zámku vytvořil Karlův otec Jindřich Vilém Haugwitz. Snažím se popsat, jak hudební život na zámku v Náměšti nad Oslavou pokračoval pod vedením Jindřichova syna Karla. Ten byl také velice hudebně nadaný a aktivně se hudbě věnoval. Psal skladby různých žánrů. Rukopisy některých vybraných skladeb jsem přepsala v programu Finale 2002. Jako hlavní skladba, které se věnuji podrobněji, je Divertimento pro čtyři harfy. Zpracování této skladby mi umožnilo Moravské zemské muzeum, v kterém je tato skladba uložena pod signaturou a 15.429. Další skladby, kterým jsem se rozhodla věnovat, jsou lovecké fanfáry pro lesní rohy, vokální tvorba, skladba pro dvě citery a harfu a zábavná skladba Original Jodler. Ráda bych tedy touto prací přiblížila hudbu a zábavu, která na tomto zámku probíhala. Tvorbou Karla Viléma Haugwitze se zabýval také Petr Heczko ve své disertační práci *Karel Wilhelm von Haugwitz hudební skladatel, interpret, diletant (mezi kompozicí, parafrází a mystifikací)*. Tuto práci použiji jako literární zdroj pro můj další výzkum. Dále budu čerpat informace ze Sborníku přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“, *Letopisů rodu Haugwitzů* od Jaromíra Kotíka, *Dějiny hudby na Moravě* od Jiřího Sehnala a Jiřího Vysloužila.

V další části mé diplomové práci se věnuji přátelství mezi rodem Haugwitzů z Náměště nad Oslavou a hudebním skladatelem Antoniem Salierim. Existují pramenné důkazy o tom, že mezi nimi probíhala korespondence. Jestli však osobně Salieri navštívil zámek, není jisté. Jejich přátelství dotvrzuje i Gratulační kantáta, kterou Salieri složil k narozeninám Jindřicha Viléma Haugwitze. Konkrétně se věnuji prepisu partů této skladby, které jsem použila jako hlavní zdroj a se kterými budu pracovat. Tato kantáta je rovněž uložena v Moravském zemském muzeu pod signaturou a 16 912. Skladbu jsem vysázela v digitálním notovém editoru Finale 2002, stejně jako výše zmíněné kompozice. Touto skladbou se také monograficky zabírala Věra Samková z Masarykovy univerzity v Brně. Další literární materiál, ze kterého budu čerpat k této části diplomové práce, je *Salieri: hudebník v Mozartově stínu* od Volkmara Braunbehrense.

1.1 Počátek rozvoje hudby na zámku v Náměšti nad Oslavou

Hudební život na zámku v Náměšti nad Oslavou se začal rozvíjet poté, co zámek koupil hrabě Bedřich Vilém Haugwitz od rodu Kufsteinů. ¹ Předtím tu byl hudební život spjat pouze s oslavami a loveckými slavnostmi. Vše se obrátilo, když se o zámek začal starat bratr Bedřicha Jindřich, který předtím žil v Brně a Vídni. ² Ten nechal po požáru roku 1760, kdy shořela podzámecká budova, zámek přestavět. Nebylo nutné už zachovávat pevnostní podobu, tudíž zmizely hradby a bašty, zasypaly se příkopy a namísto toho bylo upraveno okolí zámku a byl vytvořen park. Mnohé úpravy také vznikly uvnitř zámku, byla zde například vystavěna zámecká knihovna, která sloužila k provozování hudby. ³

Hudební život v této době probíhal také nedaleko u obce Jinošov v empírovém zámku Schönwald. Jeho park byl přímo určen pro provozování hudby. Inspiraci k vystavění parku hledali Haugwitzové ve vzorech zámků Lednice a Valtice. Lichtenštejnové, kteří tyto zámky vlastnili, byli jejich sousedé a také přátelé. Za zmínku stojí Apollónův chrám, který se jinak nazývá také hudební chrám. v letních dnech zde probíhaly zahradní slavné koncerty zámeckého orchestru. Hrály se zde mimo jiné symfonie od Haydna a Mozarta nebo Neumannovy, Händelovy a Salieriho kantáty. Hosté se zde mohli občerstvit ve vinných sklepech, které jsou dochovány dodnes. ⁴

Hudba měla být také provozována v hudebním sále na zámku. Plány, na kterých je návrh, jak měl tento sál vypadat, jsou uloženy v Moravském zemském archivu pod názvem „Zámecké divadlo“. ⁵ To mělo nahrazovat malý prostor zámecké knihovny. Knihovna převážně sloužila ke koncertním vystoupením, ale pro divadelní představení byl tento prostor malý. Některé studie tvrdí, že divadlo zhotoveno nebylo, avšak studie

¹ KOTÍK, Jaromír. *Letopisy rodu Haugwitzů: [Karel Antonín hrabě Haugwitz poslední potomek rodiny ze zámku Osová nedaleko Velké Bíteše]*. Brno: J. Kotík, 1997. str. 83

² VETTERL, Karel. Bohumír Rieger a jeho doba. *Časopis matice moravské*. 1929, (53), 435 - 500., str. 436

³ KOTÍK, Jaromír. *Letopisy rodu Haugwitzů: [Karel Antonín hrabě Haugwitz poslední potomek rodiny ze zámku Osová nedaleko Velké Bíteše]*. Brno: J. Kotík, 1997. str. 83

⁴ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081. Str. 113-115

⁵ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081. Str. 116

Jiřího Sehnala tvrdí opak. Opírá se o dochovanou účetní knihu, která dokazuje, že byl pořizován materiál a sepsány práce řemeslníků, kteří se na vystavění podíleli. Existují dva sály, které z převážné části vyhovují náčrtu plánů. v účetní knize se také můžeme dočíst, že po vyplacení všech řemeslných prací se začalo velké množství výdajů týkat přepisování not a textů komedií a nákupu hudebních nástrojů.⁶

Hudební život na zámku pokračoval po iniciaci Karla Antonína Haugwitze, který zorganizoval zářijové koncerty v porevolučních dobách. Koncerty se pořádaly převážně pro potomky posledních Haugwitzů, ale i pro širokou veřejnost. Tuto tradici dál dodnes udržuje kastelán zámku pan Marek Buš. v roce 2010 proběhl dvacátý koncert na zámku a zároveň projekt Salieri v Náměšti. Byla zde hrána Gratulační kantáta od Salieriho souborem Opera Diversa, kterou napsal k narozeninám Jindřicha Viléma Haugwitze, jako jedno ze svých posledních děl a Salieriho Piccolo Requiem. To mělo v roce 1804 na zámku premiéru.⁷ Jako první se o hudbu na náměšťském zámku zajímá Karel Vetterl. Svou studii *Bohumil Rieger a jeho doba* vydal v časopise Matice moravská.

⁶ SEHNAL, Jiří. Divadlo hraběte Haugvice v Náměšti nad Oslavou a jeho počátky. *Opus musicum*. 2000, 32(3), 23 -27.

⁷ Buš Marek. Náměšť nad Oslavou – Haugwitzové, Salieri a zámecká kultura dnes. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 8. Str. 28 - 29

2 Osobnost Karla Viléma Haugwitz

Karel Vilém Haugwitz se narodil v roce 1798 jako syn hraběte Jindřicha Viléma Haugwitz a Sofie Haugwitzové, rozené Friesové. Po obou rodičích sdělil lásku k hudbě. I když jako jeho otec neorganizoval velkolepé veřejnosti přístupné hudební akce, věnoval se aktivně hudbě. Po otcově smrti nechal zaniknout zámeckou kapelu a věnoval se spíše salónní hudbě, kterou provozoval pro úzký okruh šlechty. Karel ovládal výborně hru na harfu a kytaru.⁸ Jeho skladby pro harfu odrážejí jeho zálibu pro tento nástroj.

Karel Haugwitz svá díla někdy podepisoval francouzsky jako „Guillaume“, což je v překladu jeho křestní jméno. Používal také pseudonym „Ztiwguah“, zrcadlově převrácené jméno Haugwitz. Často ho také na zámku navštěvoval Johann Strauß otec, který dirigoval Haugwitzův malý amatérský soubor. Karel Haugwitz nepořádal velké koncerty jako jeho otec, ale také významně přispěl k hudebnímu životu a zasloužil se o rozšíření náměšťské hudební sbírky z 1400 na 2010 hudebních děl.⁹

2.1 Hudební tvorba Karla Viléma Haugwitz

Skladbám pro kytaru, které hrabě Karel komponoval, se věnoval Petr Heczko ve své disertační práci. Zde psal, že skladby pro kytaru jsou spíše hudebním žertem, variacemi, nebo hudebním „kvízem“. Často upravoval díla jiných autorů nebo se o ně opíral jako o předlohu. Otázka autorství některých jeho děl nebyla prokázána. Díla měla sloužit pouze k pobavení okolí, k publikaci se uchýloval pouze výjimečně.¹⁰ Jeho kytarová divertimenta dokládají jedinečný smysl pro humor a často hádanky pro znalce kytarové literatury.¹¹

⁸ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081. Str 129

⁹ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081. Str 129

¹⁰ HECZKO, Petr. *Karel Wilhelm von Haugwitz: hudební skladatel, interpret, diletant (mezi kompozicí, parafrází a mystifikací)*. Brno, 2001. Disertační práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy.

¹¹ TICHOTA, Jiří. Divertimenta pro kytaru a smyčcové trio z rodinného fondu Haugwitzů. *Hudební věda*. 1973, **10**(4), 320 - 325

Učil se hrát i na klavír. Jiří Sehnal ve svých studiích uvedl, že ho pro hru na klavír vyučoval Neugebauer ve Vídni.¹² Jeho skladby jsou na technické úrovni, které dosáhl on sám, spíše lehčí až středně obtížné. Klavírní party měly spíše funkci doprovodnou, převládá v nich suitový stereotyp.¹³

Komponoval i skladby pro citeru. Tu nejspíše na zámek dovezl sám hrabě z Vídne. Na zámku byla poté posluchači velmi oblíbená. Skladby pro citeru jsou různé, někdy jsou pouze pro jednu nebo pro dvě, ale zkomponoval i skladby pro dvě citery a harfu. Jednu z těchto skladeb jsem přepsala a zpracovala v programu Finale 2002, nese název Blumenduft. Malé skladby pro citeru skládala také jeho manželka Bertha von Haugwitz, rozená Daunová. Tyto skladby jsou jednodušší, ale lze z nich určit, že hru na citeru ovládala.¹⁴

Jaroslav Pohanka se také v jedné ze svých studií zabýval neznámou kantátou od Ludwiga van Beethovena, která se v Náměšťské hudební sbírce vyskytuje. Pisatelem této skladby byl Karel Haugwitz. Zda se jedná o Beethovenovo dílo, se však doposud nepotvrdilo. v roce 1925 dokonce Karel Sázavský uvedl, že je na zámku v Náměšti uložen autograf desáté Beethovenovy symfonie, tato zpráva, ale nebyla ničím podložena.¹⁵

¹² ŠVARCOVÁ, Jana. *Citera v českém prostředí: organologicko - historická studie*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc

¹³ ŠTĚDROŇ, Miloš. Klavírní tvorba C.W.Haugwitz. *Opus musicum*. 1991, **XXIII**(4), 102 - 107.

¹⁴ ŠVARCOVÁ, Jana. *Citera v českém prostředí: organologicko - historická studie*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc

¹⁵ POHANKA, Jaroslav. Neznámá kantáta L. van Beethovena? *Časopis moravského muzea*. 1961, (46), 137 - 144.

Hrabě měl oblibu i ve vokálních skladbách a písních, do nichž vkomponovával různé narážky, které byly mířeny k jeho úzkému kruhu posluchačů. Hrabě však nejlépe ovládal hru na harfu a kytaru. To vyplývá z jeho zkomponovaných skladeb, jež jejich větší část je pouze pro zručné hráče. Hlavním zdrojem inspirace pro jeho skladby byla vídeňská taneční hudba od Lannera a Strausse. Dále také italská a francouzská opera od autorů Belliniho, Boieldieuho a Rossiniho. Věnoval se typům hudby, jako jsou fantazie, potpourri, lendlery, valčíky, polky, variace či transkripce pro jeho oblíbené nástroje.¹⁶

¹⁶ ŠTĚDRŇ, Miloš. Klavírní tvorba C.W.Haugwitz. *Opus musicum*. 1991, **XXIII**(4), 102 - 107.

2.2 Jindřich Vilém Haugwitz a jeho zámecká kapela

Jindřich Vilém Haugwitz byl významnou hudební osobností. Na zámku v Náměšti nad Oslavou nechal vybudovat velkolepou zámeckou kapelu. Učil se hrát ve Vídni na mnoho hudebních nástrojů. Na housle se naučil hrát od člena kvarteta Josefa II. Franze Kreibicha. Dále ovládal hru na violoncello, klavír a harfu. Ve Vídni si také zamiloval divadlo a operu. Jeho žena, se kterou se oženil v roce 1794, se stala zároveň jeho spřízněnou duší a sdílela jeho lásku k hudbě jako on sám. Touto ženou byla hraběnka Sofie Friesová, která byla výbornou harfenistkou a klavíristkou, se kterou se ale bohužel kvůli náboženským názorům rozešli.¹⁷

Hraběte neodradil ani bankrot v roce 1811. Nechal zbudovat na zámku divadlo, kde mohl svá oblíbená oratoria a opery provozovat. Finance na zbudování takto nákladného vybavení, měl díky prosperující textilní továrně, kterou založil v roce 1795 místo kapucínského kláštera. Hudební provoz nejprve činil 493 zlatých ročně, o pár let později díky jeho čím dál většího zájmu o opery vzrostl až na 6000 – 8000 zlatých ročně. Některé zdroje uvádějí, že orchestr na zámku obsadil až 63 hráčů a sbor se 24 zpěváky. z účetních knih se zase jiní domnívají, že jich bylo pouze 30 – 40. Tomuto číslu také odpovídají rozepsané party, které se dochovaly. Sbor většinou obsahoval 10 chlapců, kteří zpívali soprán, další hlasy byly po pěti zpěvácích.¹⁸

V době největšího rozkvětu v kaple účinkovali hráči z širokého okolí, převážně učitelé ale i úředníci sloužící na zámku. Také se hrálo dvakrát až třikrát týdně. Později se to zredukovalo na neděle a svátky. Hudebnice ansámblu samy šily kostýmy, které byly proplaceny. Nalezené účty obsahovaly sumy za oblečení, boty, účesy i dary pro účinkující. Publikum tvořila převážně rodina hraběte, ale jsou různé spekulace o tom, že tyto koncerty byly volně přístupné.¹⁹

¹⁷ SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str. 126

¹⁸ In: *Haugwitzové a hudba*. Sborník přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“ u příležitosti výročí 250 let od zakoupení panství hraběcí rodem Haugwitzů. Náměšť nad Oslavou: Národní památkový ústav, 2003.

¹⁹ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str 127

Mezi dirigenty, kteří na náměšťském zámku sloužili, patřil Gottfried Rieger, Josef Novotný a Jan Šandera. i když hrabě své instrumentalisty platil velmi dobře, je zvláštní, že se s Riegreem a Novotným rozešli ve zlém.²⁰ Jindřich Vilém při výběru služebnictva dával přednost více hudebně nadaným jedincům. Největší úrovně dosáhla hudební kapela hraběte v první polovině 19. století. K tomuto rozvoji výrazně přispěl tehdejší kapelník Gottfried Rieger, který byl také všestranně nadaný. Dále se zapřičinil položením základního kamene hudební kultury na zámku hraběte. Svoje nejnadanější hudebníky posílal hrabě se zdokonalovat do Vídně do divadel nebo k vídeňským mistrům. Tento tah se mu vyplácel, protože tito vzdělaní hudebníci mohli doučovat ostatní interprety na zámku.²¹

Mezi nejvíce prováděná díla na zámku patřila díla oblíbených hraběcích skladatelů Christophovi Willibaldovi Gluckovi, Antoniovi Salierimu, Johannovi Gottliebovi Naumannovi a Georgovi Friedrichovi Händelovi, i když ve Vídni a v Brně byly oblíbené singšpígly a opery od Rossiniho. Haugwitz dokonce navázal se Salierim přátelství. Ten mu věnoval svá díla Gratulační kantátu a Requiem, které bylo napsáno krátce před bitvou Tří císařů u Slavkova.²²

Hrabě sám byl velmi nadaný. Ovládal spousty jazyků – nejen svůj mateřský jazyk němčinu, ale i francouzštinu, angličtinu, italštinu i švédštinu. Proto si mohl sám upravovat díla, zvláště pak libreta. Všechna jeho díla byla v němčině. Haugwitz nechal své překlady svázat a předmluvu k těmto svazkům mu napsal přítel Salieri. Díla hrabě upravoval tak, aby odpovídala podmínkám jeho kapely. Nejčastěji to bylo zkracování, dodatečná instrumentace, změny textu a výměny různých částí nebo přidával větší dramaticnost, zvláště k dílům Händelovým. z některých oper potom vzniklo spíše koncertní provedení opery, než scénický útvar.²³ Za hraběte Jindřicha Viléma se rozmohl

²⁰ SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str. 126

²¹ In: *Haugwitzové a hudba*. Sborník přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“ u příležitosti výročí 250 let od zakoupení panství hraběcí rodem Haugwitzů. Náměšť nad Oslavou: Národní památkový ústav, 2003.

²² SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str. 126-127

²³ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str 127

v Náměšti nad Oslavou tzv. „*händelovský kult*“. Mnoho jeho skladeb přeložil do němčiny. Jindřich Vilém pořídil od Samuela Arnolda nedokončenou edici Händelovských děl, která ho přišla na 2000 zlatých. Mezi známými díly, která patřila do zámecké sbírky, byl například Mesiáš, Malá óda svatocecilská a Juda Makabejský. Náměšťský hudební archiv čítal asi 105 kartonů s opisy oper a oratorií, které byly v Náměšti prováděny. Právem byl tedy tento hudební archiv nazýván jako jeden z největších soukromých hudebních archivů na Moravě. Všechny prameny od Jindřicha Viléma Haugwitze i díla jeho syna Karla Viléma Haugwitze jsou dnes uložena v Moravském zemském muzeu v Brně, v oddělení historickém. v této sbírce můžeme najít také rukopisy Antonia Salieriho a vzácné autografy Christopha Wilibalda Glucka.²⁴

Tento pestrý hudební život na zámku v Náměšti však skončil smrtí Jindřicha Viléma. v ten den 19. května 1842 bylo oznámeno všem hudebníkům z okolních vesnic, aby už nechodili na zkoušku. Hudební nástroje byly rozdány kostelům.²⁵

2.3 Hudební život Sofie Haugwitzové

Hraběnka Sofie Haugwitzová také přispěla k rozvoji hudby v Náměšti nad Oslavou. Údajně totiž motivovala svého manžela, aby na zámku zřídil divadelní scénu a orchestr. Stejně jako její syn byla vynikající harfenistkou. Vyznávala protestantskou víru a se svým katolickým manželem měli později rozepře. Po rozvodu se přestěhovala na panství Nový Světlov na východní Moravě.²⁶

Hraběnka zde vytvořila dva typy veřejných hudebních produkcí. První byly hudební slavnosti, kterých se mohla zúčastnit šlechta a poddaní. Druhý typ byly veřejné koncerty, při nichž zaznívala i městská a folková hudba. Tyto akce mohli navštívit všichni z okolí Bojkovic.²⁷ Podobně jako její manžel zde založila orchestr v roce 1808,

²⁴ In: *Haugwitzové a hudba*. Sborník přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“ u příležitosti výročí 250 let od zakoupení panství hraběcí rodem Haugwitzů. Náměšť nad Oslavou: Národní památkový ústav, 2003.

²⁵ SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str.127

²⁶ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str 128

²⁷ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str. 136

v němž účinkovali sloužící, úředníci, místní učitelé a občané Bojkovic. z počátku měl pouze patnáct členů, ovšem po třiceti čtyř letech čítal orchestr čtyřicet osm členů. Vzdělavatelem hudebníků byl bojkovický učitel Daniel Zedník. v roce 1844 měl orchestr devět houslistů, dva violisty, jednoho cellisty a dva basisty. Ostatní hudební nástroje byly obsazeny minimálně po dvou hráčích. Každou neděli byl na zámku koncert. Repertoár nebyl tak bohatý jako na zámku v Náměšti, ale hudební tradice se

Obrázek 1 Sofie Haugwitzová

zde udržela i poté co nastoupila Žofiina dcera Jindřiška. v době, kdy byl zámek v jejím držení, se zde zapojovala i místní mládež s tanečními výstupy. Nejvíce se zde prováděly

operní předehry a úryvky z oper Belliniho, Donizettiho, Haydna, Mozarta, Meyerbeera, Rossiniho, Verdiho a dalších skladatelů. Po smrti Jindřišky ustala hudební aktivita na zámku a veškerý hudební život se přenesl do obce Bojkovice.²⁸ Zde hudebníci ze zámku založili nový smyčcový orchestr. Hraběnka Sofie tak umožnila hudební rozvoj celého regionu.²⁹

²⁸ SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str.127

²⁹ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str. 139

3 Přátelství Haugwitzů s Antoniem Salierim

Hrabě Jindřich Vilém Haugwitz byl osobní přítel Antonia Salieriho. Svoje přátelství navázal během Haugwitzova studia ve Vídni, kde chtěl začít svou vojenskou a diplomatickou kariéru. i když se hrabě nastálo stáhl na zámek do Náměště, udržoval kontakt s vídeňskými skladateli. Existuje i dochovaná korespondence mezi ním a Salierim.³⁰ Antonio mu napsal předmluvu k jeho svazkům, které obsahovaly překlady oper Glucka, Salieriho, Naumanna a oratoria Händela.³¹

Jak jsem již výše zmínila, Salieri věnoval Haugwitzovi Gratulační kantátu a Requiem, které bylo zkomponováno těsně před bitvou Tří císařů u Slavkova. Tato skladba byla určena na pohřeb samotnému Salierimu, ale svou premiéru měla v Náměšti v roce 1804.³² Requiem také zaznělo na pohřbu Jindřicha Haugwitze 21. května 1842. Gratulační kantáta byla přímo napsaná pro Haugwitzův orchestr. Salieri při psaní již počítal s neprofesionálním aparátem.³³

Hrabě Jindřich Vilém nazýval Antonia Salieriho jako „*důstojného žáka Gluckova*“ nebo jako „*unser*“ (náš). K Salierimu posílal hrabě jednu ze svých nejlepších sólistek na hodiny zpěvu, jednalo se o Františku Biswangerovou.³⁴

Salieri také několikrát navštívil zámek v Náměšti, i když se tyto pobyty nepodařilo podložit.³⁵

³⁰ Štědroň Miloš. Antonio Salieri. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 9.

³¹ *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. 1. vyd. Editor Johanna Haugwitz-El Kalak. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013, 208 s. ISBN 978-809-0424-081., str. 125

³² In: *Haugwitzové a hudba*. Sborník přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“ u příležitosti výročí 250 let od zakoupení panství hraběcí rodem Haugwitzů. Náměšť nad Oslavou: Národní památkový ústav, 2003

³³ Štědroň Miloš. Antonio Salieri. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 9.

³⁴ SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6, str.126

³⁵ Štědroň Miloš. Antonio Salieri. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 9.

4 Antonio Salieri

První životopisec Antonia Salieriho byl jeho dlouholetý přítel Ignaz Franz von Mosel. Salieri si ho sám vybral. Mosel byl rovněž hudební skladatel, spisovatel, a také organizoval vídeňský hudební život. Životopis byl vydán roku 1827 s názvem *Über das Leben und die Werke des Anton Salieri*. Materiály, které použil pro sepsání této knihy, se bohužel nedochovaly. Další životopis, který byl o Salierim napsán, se jmenuje *Antonio Salieri (1771-1784)* od Rudolpha Angermüllera. Jedná se o třídílnou knihu. Další důležitou publikaci, kterou napsal Volkmar Braunbehrens, je *Salieri-hudebník v Mozartově stínu* (2007). v této knize je popsán vztah Salieriho k Jindřichu Haugwitzovi a také věnování Gratulační kantáty.³⁶ „Mezi léty 1810 – 1823 byl Salieri několikrát hostem na hraběcím panství v Náměšti nad Oslavou. Složil gratulační kantátu k Haugwitzovým narozeninám a věnoval mu své Requiem“ ...³⁷

4.1 Antonio Salieri – životopis

Antonio pocházel z Legnanu, malého městečka nacházejícího se na hranici Benátek s rakouským vévodstvím. Jeho otec byl zámožný obchodník se zemědělskými produkty. Své děti nechával vzdělávat a to i hudebně. Jako první hudební učitel Salieriho byl varhaník Giuseppe Simon. Poté, co jako malý chlapec osiřel, se ho ujal jeho bratr, který byl řádovým bratrem a později rodinný známý Giovanni Mocenigo, který ho vzal s sebou do Benátek. Ten mu dále poskytoval hudební vzdělání. Učil se generálbasu u vicekapelníka chrámu svatého Marka Giovanniho Battisty Pescettiho a hodiny zpěvu míval u Ferdinanda Paciniho, tenoristi chrámu svatého Marka.³⁸ Operní skladatel Florian Leopold Gassmann ho vzal s sebou do Vídně a uvedl ho na císařský dvůr. Za tuto příležitost mu byl Antonio až do smrti vděčný. Po smrti Gassmanna se Salieri stal komorním skladatelem a kapelníkem italské opery ve Vídni. Jeho povinnosti nebyly pouze umělecké, nýbrž i administrativní. Kontroloval činnosti a organizační práce dvorní

³⁶ SAMKOVÁ, Věra. *Antonio Salieri a jeho Gratulační kantáta pro hraběte Heinricha Haugwitze*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc.

³⁷ BRAUNBEHRENS, Volkmar. *Salieri: hudebník v Mozartově stínu*. Jinočany: H & H, 2007. ISBN 978-80-7319-060-6.

³⁸ BRAUNBEHRENS, Volkmar. *Salieri: hudebník v Mozartově stínu*. Jinočany: H & H, 2007. ISBN 978-80-7319-060-6. Str. 18 - 24

kapely. Komponoval především skladby na objednávky, které sloužily k reprezentačním účelům.³⁹

Velkou přízeň Christophu Wilibaldu Glucka získal již první operou *Le donne letterate*. Později se spolu spřátelili. Salieri přijal jeho reformu a stal se načas jeho žákem. Ve Vídni strávil většinu života. Padesát let působil na císařském dvoře. Třicet šest let jako dvorní kapelník. Stal se také prezidentem dobročinné společnosti *Tonkünstler Sozietät*, kterou založil Gassmann. Zasloužil se také o otevření hudební konzervatoře ve Vídni. Stal se také organizátorem Pěvecké akademie, která byla založena roku 1817. Vedl také hudební program Vídeňského kongresu. Za jeho života získal plno ocenění. Stal se rytířem Čestné legie, členem Francouzského národního institutu a Švédské královské hudební společnosti. Salieri byl také prosazovaný jako výborný pedagog. Mezi jeho žáky patřil Ludwig van Beethoven, Franz Schubert, Ferenc Liszt, Carl Czerny a přední zpěvačky jako Catarina Cavalieri či Anna Miller-Hauptmann.

Postupem času se stáhl z hudebního života. Jeden z důvodů byly i umělecké změny v novém století, kterým se Salieri těžko přizpůsoboval. Byl však jedním z nejúspěšnějších skladatelů své doby.⁴⁰

4.2 Antonio Salieri – hudební tvorba

Svou kariéru odstartoval první operou *Le donne letterate* v roce 1770. Po jmenování dvorním kapelníkem sklízел velký úspěch jako operní skladatel. Byl autorem třiceti devíti oper italských i francouzských a německých *singspielů*. Mezi jeho další opery patří *Der Rauchfangkehrer*, v překladu *kominík*, opera seria *Palmira*, která měla premiéru roku 1796. Dále také opera buffa *Falstaff*. Velké úspěchy dosáhl také v Itálii. Velmi oblíbená zde byla opera *L'Europa riconosciuta*. Největší ohlas ve Francii slavil po představení opery *Les Danaïdes* v roce 1784, kdy byl označen za následovníka Glucka.

³⁹ SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Brno: TOGGA agency, 2001. ISBN 80-902912-0-1., str. 326

⁴⁰ BRAUNBEHRENS, Volkmar. *Salieri: hudebník v Mozartově stínu*. Jinočany: H & H, 2007. ISBN 978-80-7319-060-6

Salieri také spolupracoval s významnými libretisty Lorenzem da Pontem (1749-1838), Pierrem Beaumarchaisem (1732-1799), Giambattistem Castiem (1724-1803), Carlem Goldoniem (1707-1793) a Pietrem Antoniem Domenicem Trapassim - známým pod jménem Metastasio (1698-1782).

Mimo jiné se věnoval také duchovní tvorbě. Napsal Requiem, kantáty, šest mší, čtyři Te Dea. Významné jsou také jeho symfonie, dva klavírní, flétnové a varhanní koncerty. Mezi pozoruhodná díla patří Symfonie D dur, Koncert pro flétnu G dur, Koncert pro flétnu a hoboj C dur, Trojkoncert pro housle, hoboj, violoncello a orchestr D dur.⁴¹

4.3 Díla Salieriho v náměšťské hudební sbírce

Salieri Anton *An den erwünschten Frieden*

A 17 087

Salieri Anton *An die Religion.*

A 17 088

Salieri Antonio *Armida*

A 16 952 a-c

Salieri Antonio *Atar*

A 17 081 a-b

Salieri Antonio *Vocal quatuors*

A 16 035

Salieri Anton *Audite vocem magnam dicentem*

A 2420

Salieri Anton *Axur König von Ormus*

A 17 082 a-d

⁴¹ BRAUNBEHRENS, Volkmar. *Salieri: hudebník v Mozartově stínu*. Jinočany: H & H, 2007. ISBN 978-80-7319-060-6

Salieri Antonio *Bei Gelegenheit des Friedens*

A 16 874

Salieri Antonio *Cantate zur Feyer des Geburstfestes des hochgebornen Herrn*

Heinrich Grafen v. Haugwitz

A 16 912

Salieri Antonio *Cantate zur Geburstfeyer des Geburtsfestes des Hochgebornen Herrn*

Heinrich Grafen von Haugwitz

A 16 873

Salieri Anton *Cesare in Farmacusa*

A 17 084

Salieri Anton *Die Danaiden*

A 17 090 g-h

Salieri Anton *Les Danaïdes*

A 17 080 a

Salieri Antonio *Gesú al Limbo*

A 17 094 a-b

Salieri Antonio *Graduale (1799)*

A 2416

Salieri Antonio *La Grotta di Trofonio*

A 17 092 a-b

Salieri Anton *Chor Rückerinnerung*

A 17 089

Salieri Anton *Chör der Hussitten vor Naumburg.*

A 17 093

Salieri Anton *Letzte Chor Von der Hussitten*

A 2417

Salieri Anton *Der Kampf mit dem Drachen*

A 17 095 a-b

Salieri Antonio *Les Horaces*

A 17 091 d-f

Salieri Antonio *Nel Credo della Mensa in d minore*

A 2418

Salieri Anton *Palmira Königs Tochter Von Persia*

A 16 668

Salieri Anton *Palmira Regina di Persia*

A 17 096 a-b

Salieri Anton *Tarare*

A 17 097 a-b

Salieri Anton *Venti otto divertimenti vocali*

A 16 072

Salieri Anton *Grosser Patriotischer Chor*

A 17 086 b

Salieri Anton *Ein Grosse Patriotischer Chor*

A 17 086 a

Salieri Anton *Quartetto*

A 2419

Salieri Antonio *Scherzi armonici vocali*

A 16 071

Salieri Anton *Das Zauber Gebieth der Cirze*

A 17 085 a-b⁴²

⁴² SAMKOVÁ, Věra. *Antonio Salieri a jeho Gratulační kantáta pro hraběte Heinricha Haugwitze*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc.

5 Popis Gratulační kantáty

Ve své další části diplomové práce jsem se zabývala skladbou *Cantate zur Geburstfeyer des Geburtsfestes des Hochgebornen Herrn Heinrich Grafen von Haugwitz* od Antonia Salieriho, kterou věnoval uvedenému Jindřichu Vilému Haugwitzovi. Tato kantáta je uložena v Moravském zemském muzeu pod signaturou a 16 912. Jedná se o přepis autografu Salieriho. Kdo tento přepis vytvořil, není známé.

Skladba je napsána pro: dvě flétny, dva hoboje, dva klarinety, dva fagoty, dva lesní rohy, dvě trubky, dvoje housle, dvě violy, kontrabas, violoncello, tympány, sóla: soprán, alt, tenor, bas a smíšený sbor. Podrobnější popis si lze prohlédnout v tabulce níže:

Tabulka 1: Obsazení nástrojů

Nástroj	Klíč
Flauti ^{1mo}	G (houslový)
Flauti ^{2mo}	G (houslový)
Oboe ^{1mo}	G (houslový)
Oboe ^{2mo}	G (houslový)
Clarineti ^{1mo}	G (houslový)
Clarineti ^{2mo}	G (houslový)
Fagotti ^{1mo}	F (basový), C (tenorový)
Fagotti ^{2mo}	F (basový), C (tenorový)
Corni ^{1mo} in G, in Dis, in D, in C	G (houslový)
Corni ^{2mo}	G (houslový)
Clarino ^{1mo}	G (houslový)
Clarino ^{2mo}	G (houslový)
Violino ^{1mo}	G (houslový)
Violino ^{2mo}	G (houslový)
Violee ducee	C (violový)
Violoncello	F (basový)
Violone	F (basový)
Soprano solo	C (sopránový)
Alto solo	C (altový)
Tenore solo	C (tenorový)

Basso solo	F (basový)
Soprano	C (sopranový)
Alto	C (altový)
Tenore	C (tenorový)
Basso	F (basový)
Timpani in C	F (basový)

V programu Finale 2002 jsem vše přepsala do klíčů G a F, pouze viola je ponechána ve violovém klíči.

Celá skladba se skládá ze šesti částí:

1. Allegro spiritoso - sbor a recitativ v tónině C dur, v celém taktu
2. Andante - tenorová árie v tónině G dur v tříčtvrtečním taktu a recitativ basu v C dur v celém taktu
3. Andante - sbor v tónině Es dur v dvoučtvrtečním taktu a recitativ tenoru v C dur v celém taktu
4. Allegro molto e spiritoso - árie – bas v celém taktu a v závěru se sborem v tónině D dur
5. Allegretto - sopranová árie v tónině a dur v tříčtvrtečním taktu
6. Allegro - sbor v tónině C dur c v celém taktu

Skladbu uvádí sbor slavnostním kvintakordem C dur. Tento sbor zpívá po čtyřicet taktů, poté následuje recitativ basového sóla. Obsazení této části: hoboje, fagoty, trubky, housle, violy, violoncello, tympány a smíšený sbor. Při recitativu je pouze basso solo doprovázeno smyčcovými nástroji a hoboji.

Druhá část Andante je recitativ tenoru doprovázen opět smyčcovými nástroji dále i flétnami, fagoty a lesními rohy. v této části má fagot sólová místa, kde se mění klíč z basového na C tenorový. Ve 43. taktu vystřídá tenorové sólo basové, to už je doprovázeno pouze smyčcovými nástroji. v této části nám skladba více moduluje a končí ve forte akordu b – d – f.

V další části – Andante v Es dur se nám střídají sólový zpěv (soprán, alt, tenor bas) a tutti sboru. Podobně se tu střídají i hoboje a lesní rohy s klarinetu a fagoty. Při sólovém zpěvu hrají klarinetu s fagoty a při tutti hrají hoboje s lesními rohy. Vše je

doprovázeno smyčcovými nástroji, které hrají pouze na tutti sboru. v 51. taktu střídá toto zábavné obsazení recetativ tenoru, který je doprovázen pouze akordy smyčcového obsazení.

Ve čtvrté části následuje árie basu. Tato árie je doprovázena bohatým obsazením hoboju, fagotů, lesních rohů, trubkami, tympány, houslemi, violami a violoncellem. Smyčcové nástroje doprovázejí hojnými rozklady akordů. v 69. taktu střídá končící árii sbor, který se dá považovat za codu celé árie.

Pátá část je nejkratší. Obsahuje pouze dvacet šest taktů. Je to opět árie, tentokrát sopránová. v této části hraje pouze smyčcová část orchestru. Zde můžeme slyšet rozklady akordů a časté opakované tóny.

V poslední části nám vše graduje. Hraje a zpívá celé obsazení kromě fléten.

Libreto má zábavnou a slavnostní povahu. Party pro sóla a sbor zpívali nejspíše děti. Domníváme se tak na základě textu libreta kdy se zpívá: „...*Doch sind der Kinder kleine Gaben, demm guten Vater nie zu klein...*“. Volně přeloženo jako „malé dary od dětí nejsou pro dobrého otce malé“.

5.1 Kritický aparát

Tabulka 2: Kritický aparát

Část	Nástroj	Takt	Poznámka
1	Bass solo	65	Nota d je osminová
1	Violoncello	65	Chybí křížek
1	Violino ^{2mo}	46	Chybí křížek f-fis
2	Flauti ^{1mo}	26	Ozdobu píše nepřehledně jako ostatní noty
2	Flauti ^{1mo}	33	Ozdobu píše nepřehledně jako ostatní noty
2	Tenor	26	Ozdobu píše nepřehledně jako ostatní noty
2	Tenor	33	Ozdobu píše nepřehledně jako ostatní noty

2	Violino ^{1mo}	51	Špatně čitelná odrážka
2	Corno	18-20	Pauza (není psaná)
3	Soprán	14	U třetí noty chybí prodloužení (.)
3	Violino ^{2mo}	63	Špatně čitelné fis/f
3	Alt	10	Chybí odrážka
3	Alt		Nepsal dynamické značky
3	Smyč.nástroje		Po ligatuře nepsal křížky
3	Alt	14	U třetí noty chybí prodloužení (.)
3	Soprán	45	Chybí označení tutti
3	Fagot	20	Poslední nota má chybnou délku
3	Fagot	33	g opraveno na as
4	Violy	11	Osminy opraveny na šestnáctiny
4	Violy		Po ligatuře nepíše předznamenání
4	Violoncello		Po ligatuře nepíše předznamenání
4	Violino ^{2mo}	37	Chybí dopsat p
4	Violino ^{2mo}	91	Chybí dopsat f
4	Alt	74	U noty c chybí odrážka
4	Fagot	1	Chybí prodloužení noty (.)
4	Oboe ^{2mo}	1	Chybí prodloužení noty (.)
6	Soprano	25	Chybí označení mf
6	Trombi ^{1mo}	39	Nepoznačené trioly
6	Corno ^{1mo}	39	Nepoznačené trioly

6	Clarinet ^{1mo}	23	Chybí jedna nota do taktu
6	Violino ^{1mo}	24	Chybí křížek

5.2 *Libreto*

Cantate zur Feyer des Geburtsfestes des hochgebohrnen Herrn Heinrich Grafen v[on]
Haugwitz

Chor

Laßt uns nahen Alle, Alle!

Niemand bleibe heut zurück!

S chor: zurück

Feyert hoch mit Jubelschalle

S chor Feuert, feiert

Dieses schönsten Tages Glück!

Recitativ.

Den (správně dem) besten, dem gütigsten der Herrn

Dem

Naht mit tief bewegtem Gemüth

Der treuen Diener fröhliche Schaar,

Wir feyern laut nach unsrer Väter-Sitte

Den herrlichen Tag, der sein erwachendes Leben

Freundlich zuerst bestrahlt;

Nicht prunkende Blumen schmücken unsern Wunsch,

Naht der Rede gleißende Kunst

Nur des Herzens reine Sprache,

Nur wahres in[n]iges Gefühl,

Darff du, o edler Herr! Von unsrer Lieb erwarten.

s. 3

Aria.

Verschmäh' das kleine Opfer nicht

Das wir voll Ehrfurcht weih'n,

Es soll zu unsrer Treue Bild

Der Liebe Denkmal seyn,

Dankmal

So tritt der Arme zum Altar,

Zwey Täubchen wagt er darzubringen

Der Himmel nimmt auch ihn gewahr:

So naht sich dir der Diener Schaar,

O mög auch unser Wunsch gelingen
Zu deinem Herzen mög' es dringen,
Das Lied, das wir zum Opfer weih'n.

Recitativ.

Freunde wohlan, stimmt aus reger Herzensfülle
Stimmt in feyerlicher Stille
Das Gebeth zum Himmel an,
Durch die Wolken mög' es dringen,
Mög uns Heil und Segen bringen,
Jeder nehme Theil daran,
Freunde stimmt gesellig an.

s. 4

Quartet mit Chor

Gott erhalte unsern Vater, erhalte
Gott erhalt' ihn!
Gott beschirm' uns den Gebiether
Der für unsre Wohlfahrt wacht, Wohlfarth
Der mit zarten Vatersorgen
Seiner Diener stets gedacht.
Gott beschirme den Gebiether S chor: Gebieter
Dessen Lieb' uns stets bewacht.
Im (= Ihm) zu dienen ist uns Wonne,
Den wir lieben kindlich Ihn, denn
Geben alle Blut und Leben
Für sein Wohl mit Freuden hin!
Blut und Leben jede Stunde
Opfern wir mit Freunden Ihm.

Gott erheitre seine Tage,
Trenne nimmer unser Band,
Nie bedrängt uns Leid und Clagen, Klage

Schützt uns seine Vaterhand.

s. 5

Gott erheitre seine Tage,
Trenne nimmer unser Band!

Recitativ.

Nicht wir allein, noch Tausende mit uns,
Die dich kindlich ehren und lieben,
Flehn voll innigen Andacht
Für dich zu Gott empor!
Und ich fühl's, laut sagt es mir mein Herz, fühl
Unser Gebeth, es ist erhört!
Denn er, der alles durchschaut,
Was dem Menschen Brust verbirgt,
Er kennt die Reinheit unser Sinnes.
Er weiß, wie glücklich wir uns preisen
Des edlen Hauses Diener zu seyn.

Arie

Heil dem ganzen edlen Stamme!
Nie versing sein Lebens schaft, versingt Lebens saft
Immer grünen seine Zweige
Blüh'n in voller Jugendkraft! Tugend Kraft
Mächtig wie des Waldes Eiche
Biethet er den Stürmen Trutz
Und dem wankenden Gesträ[u]che Gesträuche
Giebt er seine[n] sichern Schutz; seinen sichern Schutz
Seiner Krone weiter Schatten
Währt uns von des Leiden Gluth, wahrt Leidens Gluth
Fühlen werdens unsre Edel werdens Enkel
Wie es darinn sich fröhlich ruht.

Chor

Heil dem ganzen edlen Stamme
Unter dem sichs friedlich ruht. Heil!

Arie.

In Nahmen aller der Getreuen,
Die froh um dich versammelt sind,
Bin ich erkoren dir zu weihe
Dieß anspruchlose Angebind,
Es sollte freylich mehr erhaben
Des hohen Festes würdig seyn,
Doch sind der Kinder kleine Gaben
Dem guten Vater nie zu klein.

Im Namen

erkoren dir zu weihen

Chor

Laßt sie ertönen die fröhlichen Klänge,
Jubel beschliesse den festlichen Tag!
Stimmet gesellig in Freuden Gesänge,
rufe ein jeder, so laut er vermag
Vivat! Vivat! Es lebe hoch!
Es lebe das ganze Hochgräfliche Haus!
Vivat, es lebe, es wachse, gedeihe,
Vivat! Vivat! es lebe hoch.

Laß

6 Divertissement für vier Harfen

Divertimento označovalo v 17. století všechny skladby zábavného charakteru. Je to druh komorní hudby, který byl v 18. století oblíbený jako vícevětá instrumentální skladba. Tato skladba byla nejčastěji psána ve dvou - až třídílné formě. Podobá se kasacím a serenádám. Oblíbená byla v klasicismu jako forma instrumentální.⁴³

Divertimento od Karla Haugwitze, kterému se věnuji je uloženo v Moravském zemském muzeu pod signaturou a 15.429. Je napsáno pro čtyři harfy. Harfové party mají velký rozsah, proto jsou psány přes dvě notové osnovy v houslovém i basovém klíči. Celá skladba má 308 taktů. Mění se zde rytmus i předznamenání.

Skladba se skládá z částí:

Adagio – je to úvod do skladby. Skladba začíná celým taktem v tónině c moll. Na začátku jsou rozklady akordů a akordy samotné.

Moderato – melodie je zde ve velkém rozsahu a střídá se v první a druhé harfě.

Adagio – stejnou melodii hraje na začátku této části první, druhá i třetí harfa. Čtvrtá harfa doprovází basovými tóny.

Allegretto – Moderato – hlavní melodii hraje první harfa. Tato melodie je rozložena i do harfy druhé a třetí.

Variatio – čtyřčtvrťový takt se nám zde mění na tříčtvrťový. Tato část obsahuje figurace ve druhé a čtvrté harfě, později nám přechází do první a druhé harfy.

Moderato – zůstává nám zde tříčtvrťový takt. Tato část obsahuje pouze šest taktů s rozloženými akordy. První, druhá a třetí harfa hraje totéž. Gradu je nám až do adagietta. v taktu 210 se nám mění čtyřčtvrťový takt na tříčtvrťový.

Adagietto – ihned na začátku se nám mění předznamenání na dvě bé. Skladba tedy začíná tóninou B dur. Tato část má osm taktů.

⁴³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého*. Vizovice: Lípa, 1995. Edice populárně-naučné literatury. ISBN 80-901199-0-5., str. 67

Cantabile moderato – tato část obsahuje jedenáct taktů. První harfa hraje v melodii samé trioly. Tato část je v šestiosminovém taktu.

Un poco agitato – tato část je celá v pianissimu a tříosminovém taktu. Hlavní melodie hraje opět první harfa. Její melodie je také rozmístěna mezi druhou a třetí harfu. Čtvrtá harfa hraje figuraci z triol.

Cantabile moderato – se navrácí do šestiosminového taktu. Melodie prochází druhou harfou.

Con poco agitato – je podobné Un poco agitato, také je v tříosminovém taktu.

Adagietto – stejné jako první adagietto. Je to závěr celé skladby.

Tato skladba byla napsaná pro výborné hráče na harfu. Je známo, že sám hrabě Karel i jeho matka Sofie byli výbornými harfenisty.

6.1 Kritický aparát

Tabulka 3: Kritický aparát

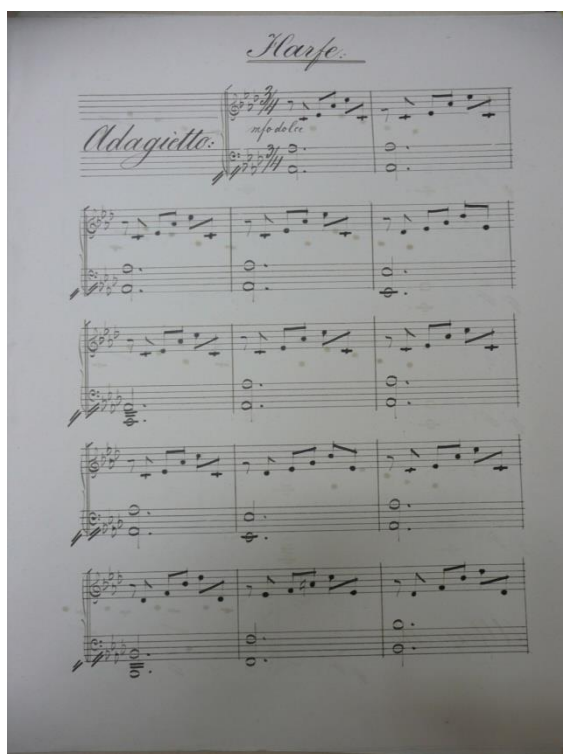
Nástroj	Takt	Poznámka
3. harfa	33	U druhé noty chybí odrážka
3. harfa	57	Chybí čtvrt'ová pomlka
4. harfa	63	Chybí půlová pomlka
4. harfa	82	Chybí půlová pomlka s tečkou
3. harfa	163	Chybí doplnit basový klíč
1. harfa	179	Jedna nota navíc
4. harfa	182	Chybí pomlka
2. harfa	198	Nevyznačené trioly
1. harfa	226	U druhé noty prodloužení (.) navíc
1. harfa	233	Druhá nota je navíc
4. harfa	238	U první noty je prodloužení (.) navíc
4. harfa	244	U první noty je prodloužení (.) navíc
2. harfa	276	U první noty je prodloužení (.) navíc
1.harfa	301	Chybí doplnit houslový klíč

7 Blumenduft

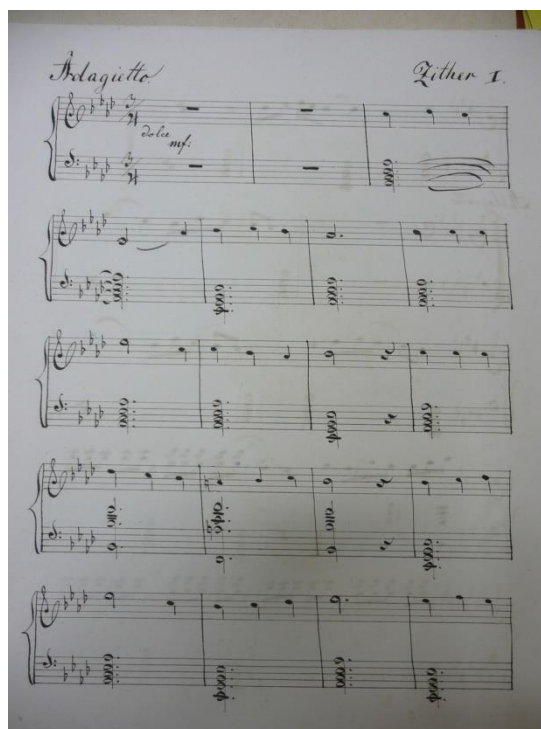
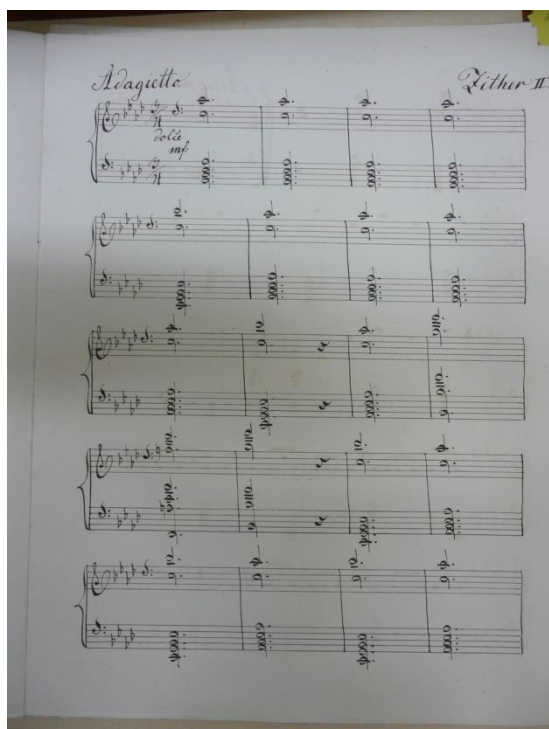
Citera je hudební drnkací nástroj. Jejím předchůdci v českých zemích se říkalo kobza. Koncertní podoba tohoto nástroje vznikla kolem roku 1850. v českých zemích si získala svou oblíbenost na přelomu 19. až 20. století. Po druhé světové válce její popularita upadá. Existuje domněnka, že do českých zemí přivezl citeru sám Karel Haugwitz z Vídně.

Hrabě Karel Haugwitz psal skladby pro citeru, pro dvě citery i dvě citery a harfu. Jednou z takových skladeb jsem se zabývala. Skladby pro citery psal Haugwitz v pokročilejším věku. Některé z jeho skladeb vznikly dva roky před jeho smrtí. Hru na citeru ovládala také jeho manželka Bertha Haugwitzová, rozená Daunová, která rovněž psala drobné skladbičky pro tento nástroj.

Skladba Blumenduft pro dvě citery a harfu je jedna z nejnáročnějších typů kompozice. Skládá se ze dvou částí, první Adagietto a druhé Allegretto.⁴⁴

⁴⁴ ŠVARCOVÁ, Jana. *Citera v českém prostředí: organologicko - historická studie*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc

Adagietto – začíná tříčtvrtečním taktem, tóninou As dur. Obsahuje dvacet taktů a má velmi jednoduché formové schéma. Má dva takty předehry v doprovodných nástrojích, které jsou harfa a druhá citera. První citera obsahuje melodii. Druhá citera má akordy vždy po celý takt. Harfa hraje rozložené akordy osminovými notami, z nichž první je pomlka.

Allegretto – má třináct taktů. Tato část je v čtyřčtvrtečním taktu. v této části převažují trioly, které se vyskytují ve všech nástrojích.

8 Vokální tvorba Karla Viléma Haugwitze

Vokální hudba je charakterizována pouze slovem a zpěvem a není doprovázená hudebními nástroji. Libreto může být psáno jako verš nebo próza. Podle toho může být skladba pravidelně metrnicko-rytmická nebo nevázaná a uvolněná. v různých časových obdobích evropské kultury a v různých etnických kulturách je vokální hudba projevována různorodými způsoby. v některých částech převažuje vokální typ lidové písně. Do 17. století v umělé hudbě převažoval vokální jednohlas a vícehlas. Později se vyvíjí různé žánry vokálně-instrumentální hudby. Někteří skladatelé upřednostňují úlohu slova.⁴⁵

Ve své diplomové práci se zabývám dvěma vokálními skladbami, jejichž autorem je Karel Vilém Haugwitz.

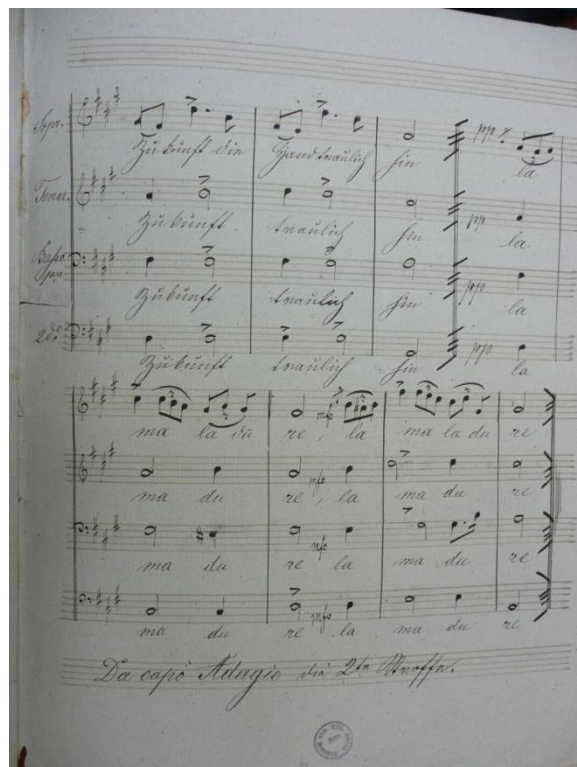
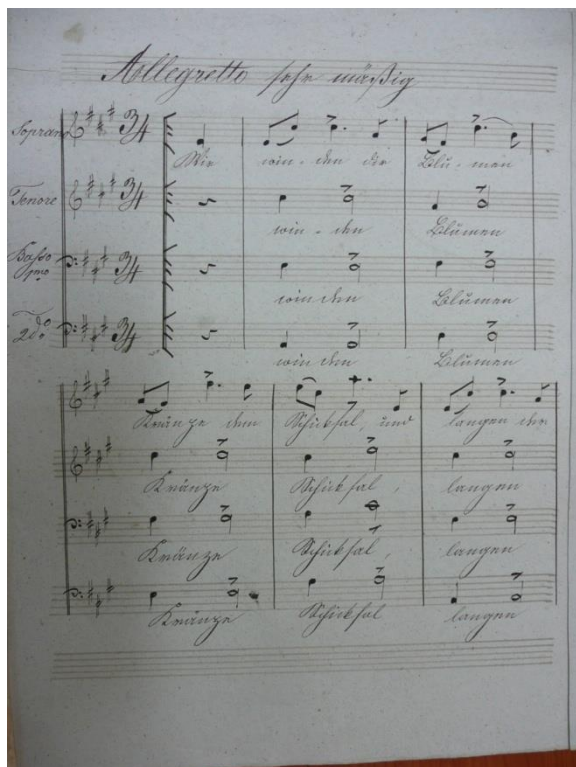
8.1 *Abendlied*

Abendlied je skladba pro čtyři hlasy: soprán, tenor, první bas a druhý bas. Celá skladba má dvacet devět taktů. Začíná v čtyřčtvrtečním taktu tóninou a dur. v šestnáctém taktu se nám mění čtyřčtvrteční takt na tříčtvrteční. Ve dvacátém pátém taktu je repetice až dokonce písně. Jak už název a libreto napovídá je to ukolébavka.

The image shows the first page of a handwritten musical score for the song 'Abendlied'. It features four vocal parts: Soprano, Tenor, Bass 1st, and Bass 2nd. The music is written in G major and 4/4 time. The lyrics are written in German. The tempo is marked 'Allegro'.

The image shows the second page of the handwritten musical score for 'Abendlied'. It continues the four vocal parts from the first page. The lyrics are written in German. The tempo is marked 'Allegretto vivace'.

⁴⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého*. Vizovice: Lípa, 1995. Edice populárně-naučné literatury. ISBN 80-901199-0-5., str. 316 -

8.1.1 Abendlied – libreto

Quartetto für Soprano, Tenor und zwey Bass-Stimmen ohne Begleitung
K. W. H.

Adagio

1.

Der Abendstrahl umfangt das Thal wundervoll,
der Abendstrahl umfangt das Thal wundervoll,
ja wundervoll.

2.

Mit Gottesschutz gehn wir zur Ruh', Seelenheil,
mit Gottesschutz gehn wir zur Ruh', Seelenheil,
du bleibst bey uns.

Allegretto, sehr mäßig

Wir winden dir Blumen, Kränze dem Schicksal,

und langen der Zukunft die Hand traulich hin,
la ma la du re, la ma la du re.

Da capo Adagio die 2te Stroffe.

Překlad.

1.

Večerní paprsek objímá nádherně údolí, opravdu nádherně.

2.

S Boží ochranou se chystejme k odpočinku, Spáso duše, ty zůstáváš s námi.

(Allegretto)

Vijeme ti květiny, věnce (vínky) pro osud, a podáváme s důvěrou ruku budoucnosti. La ma la du re...

8.2 *Nacht und Träume*

Tato skladba je napsána pro pět hlasů: první soprán, druhý soprán, první tenor, druhý tenor, bas a doprovodný nástroj harfu. Tato skladba se skládá z čtyřiceti šesti taktů. Obsahuje tyto části:

Introduktion – má šestnáct taktů. Tato část je ve tříčtvrt'ovém taktu, v tónině B dur. Začíná pouze harfa sedmi takty. Dále se přidávají všechny hlasy a harfa hraje akordické rozklady v triolách.

Andantino – tato část je v čtyřčtvrtečním taktu. Začíná jedním taktem, ve kterém vystupuje pouze basové sólo. Ve dvacátém druhém taktu začíná *piu lento*, ve kterém má opět hlavní hlas bas.

Allegro motto – začíná v *pianissimu*, v šestiosminovém taktu. Harfa má opět rozklady akordů.

Moderato – se navrací k čtyřčtvrtečnímu taktu. Opět začíná jedním taktem, kde zpívá pouze bas. Harfa doprovází sbor ve stejném rytmu not.

Allegretto – poslední část má namísto předznamenání dvou bé tři. Tudíž moduluje do stupnice Es dur. První soprán zpívá trioly, v ostatních hlasech se střídají osminové

noty s osminovými pomlkami. Skladba končí akordickým rozkladem harfy a držení tónů přes tři takty v ostatních hlasech.

8.2.1 Nacht und Träume – libretto

Quintett für 2 Sopran, 2 Tenor und 1 Bass

Stimme mit Begleitung der Harfe von K. W. H.

Introduction - Adagio

Heil'ge Nacht, du sinkest nieder,

B: Nieder wallen auch die Träume, S,T: die Träume wallen,
die Träume wallen,

B: wie dein Mondlicht durch die Räume, S,T: wie dein Mondlicht,

B: durch die Räume. S,T: durch die Nacht.

Allegro molto.

Durch des Menschen stille Brust,

die belauschen sie mit Lust,

rufen, wenn der Tag erwacht,

wenn der Tag erwacht.

Moderato

Kehre wieder, holde Nacht, kehre wieder, kehre wieder, ihr holden Träume, kehret wieder.

Allegretto.

S1: Holde Träume, kehret wieder,

S2: Holde Träume,

S1: Holde Träume, kehret wieder,

S2: kehret wieder,

kehret wieder.

Překlad:

Svatá noci, ty uhasínáš,

také sny se rozplývají,

podobně jako tvůj měsíční svit prostorem (a nocí).

(Ty sny) s rozkoší potají naslouchají tichému lidskému nitru,

volají, když se budí den:

„Vrať se, milá noci, vraťte se i vy, její krásné sny.

Krásné sny, vraťte se!

9 Lovecké fanfáry Karla Viléma Haugwitze

K nejoblíbenější a také finančně nejnáročnější zábavě šlechticů patřil odedávna lov. Hony patřili ke kulturní zábavě vysokých vrstev. Častou formou byly štvance se smečkou loveckých psů. Šlechtici bývali také členy loveckých řádů. Řád svatého Huberta založil hrabě František Antonín Sporck, s ním začal i rozvoj lovecké hudby u nás. s touto hudbou se Sporck setkal na francouzském královském dvoře. Později poslal do Versailles své služebníky, aby se zde naučili hrát na lesní roh. Ten se kolem 18. století stal módním nástrojem. Sloužil nejen k loveckým signálům, ale našel své místo i v dechových ansámblech a poloprogramních loveckých symfonií a všech skladeb, které chtěli posluchačům přiblížit atmosféru lesa a lovu.⁴⁶ Tu můžeme slyšet třeba v Čarostřelci od Carla Maria Webera, Rusalce od Antonína Dvořáka, také i v Symfonii číslo čtyři od Antona Brucknera, v Beethovenově Fidelii i ve Smetanově Libuši. Někteří čeští šlechticové se nechali lovecké skladby zkomponovat od známých skladatelů. Jedním z nich je Leopold Koželuh.

Lovecká hudba sloužila primárně k loveckým signálům. Tyto signály sloužily k pokynům při honu.⁴⁷

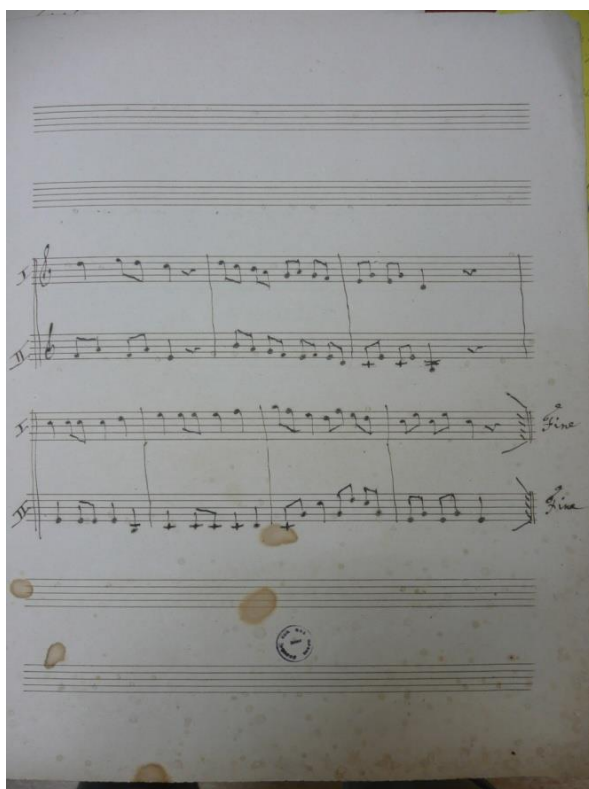
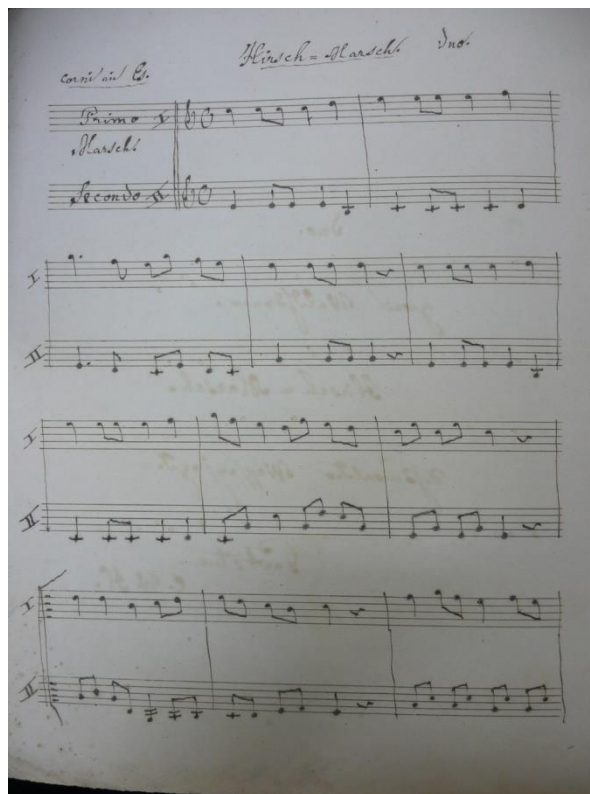
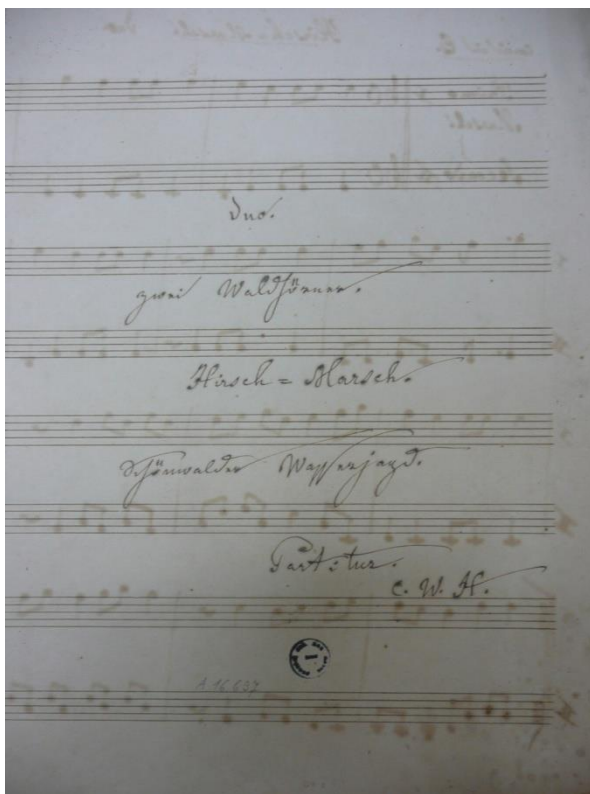
Hrabě Haugwitz měl také oblibu v loveckých fanfárách a sám jich několik zkomponoval. Já jsem vybrala tři, které bych zde chtěla přiblížit.

⁴⁶ ZUCKEROVÁ, Olga, ŠTEFAN, Jiří, ed. *Staré lovecké fanfáry: 1-4 corni : partitura*. Praha: Supraphon, 1968., str. 3

⁴⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého*. Vizovice: Lípa, 1995. Edice populárně-naučné literatury. ISBN 80-901199-0-5., str. 84, 165 - 166

9.1 Hirsch = Marsch

V překladu znamená jelení pochod. Tento lovecký signál je duo dvou lesních rohů in Es. Je napsán v čtyřčtvrtečním taktu. Obsahuje osmnáct taktů, které jsou repetované. Rytmus i melodie jsou jednoduché.

9.2 Waldhorn – Quatuor

Tato lovecká skladba je napsaná pro čtyři lesní rohy. Všechny lesní rohy jsou in Es. Kvartet má tři části s názvy čísla 21 - Allegretto, 22 - Allegretto reserve a 23 - Adagio. Ve třetí části od 71. taktu začíná Walzer allegro. Celá skladba je v tříčtvrtěm taktu a všechny obsahují repetici.

Handwritten musical score for Waldhorn, page 1. The score is written for a single horn part. It begins with the tempo marking "Allegretto" and the dynamic marking "p". The music is in 3/4 time. The score includes various dynamics such as "p", "pp", "mf", "f", and "forte". There are also markings for "Corno in E" and "Corno in G". The score ends with a repeat sign and the tempo marking "Adagio".

Handwritten musical score for Waldhorn, page 2. The score continues from page 1. It includes the tempo marking "Adagio" and the dynamic marking "p". The music is in 3/4 time. The score includes various dynamics such as "p", "pp", "mf", "f", and "forte". There are also markings for "Corno in E" and "Corno in G". The score ends with a repeat sign and the tempo marking "Adagio".

9.3 *Jagd Signale*

Tato skladba byla napsána v roce 1854 pro dva lesní rohy in es. Jsou to signály sloužící k pokynům při lovu. Má dvanáct částí.

Jagd Signale auf zwei Waldhörner zur Schönwalder Wasserjagd. Zwölf Nummern componiert von C. W. H. Anno 1854. Manuscript. (Primo/Secundo Corno in Es)

Lovecké signály pro dva lesní rohy pro schönwaldský vodní hon. 12 čísel zkomponovaných od C. W. H. Léta 1854. Rukopis. První/druhý lesní roh in Es.

No. 1 – psáno ve čtyřčtvrtečním taktu jako Allegro moderato

Jagdaffel. Versammlung zur Jagd.

Lovecký poplach. Shromáždění se k lovu.

No. 2 - psáno ve čtyřčtvrtečním taktu jako Marsch. Maestoso.

Wann sich die Jagdgesellschaft auf die Kähne begibt.

Když se společnost se odebere na čluny.

No. 3 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Allegro

Anjagd. Schussappel. Wann sich die Netzhäger aus der Schusslinie zurückgezogen haben, und geschossen werden darf.

Začátek lovu. Pokyn ke střelbě, když se honci stáhli z linie střelby a smí být stříleno.

No. 4 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Moderato

Schuss Halt. Wann nicht geschossen werden darf.

Konec střelby, kdy nesmí být stříleno.

No. 5 - psáno ve čtyřčtvrtečním taktu jako Presto

Der Rücktrieb in die Hetzallée.

Zpětný hon do štvance (štvací aleje).

No. 6 - prvních deset taktů psáno ve čtyřčtvrtečním taktu jako Adagietto, zbylých osm taktů je ve tříčtvrtečním taktu jako Andantino.

Wenn der Hirsch angeschossen ist.

Když je jelen postřelen.

No. 7 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Andantino agitato

Wenn der Hirsch verendet ist.

Když je jelen dobit.

No. 8 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Allegretto

Fanfare. Wann sich die Jagdgesellschaft nach Hause begibt.

Fanfára. Když se lovecká společnost odebere domů.

No. 9 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Fanfare

Fanfare. Zu spielen als Standmusik als Rast.

Fanfára. Hrát jako zastaveníčko k odpočinku.

No. 10 - psáno ve dvoučtvrťovém taktu jako Allegretto

Fanfare.

Fanfára.

No. 11 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Fanfare. Andantino

Fanfare.

Fanfára.

No. 12 - psáno ve tříčtvrtečním taktu jako Fanfare. Allegretto

Fanfare.

Fanfára.

10 Zábavná skladba Original Jodler

Tato zábavná skladba Karla Viléma Haugwitze dokládá, že měl hrabě velký smysl pro humor a rád se bavil se svými přáteli. Skladba má jedenáct částí. Je napsána pro první tenor, druhý tenor, baryton a bas. v každém hlasu zpívají tři jódleři. Hlavní melodie je v basu. v celé skladbě je plno repetice. v každé části je alespoň jedna.

No. 1 – Andante – je v čtyřčtvrťovém taktu a začíná tóninou C dur.

No. 2 – Allegretto

No. 3 – Adagio – skladba pokračuje v a dur a od 77. taktu ve tříčtvrťovém rytmu.

No. 4 - Adagio – opět se vrací do C dur v čtyřčtvrťovém taktu. Od 108. Taktu se mění opět na tříčtvrteční. Tato část začíná rychle, později je pozvolnější.

No. 5 – opět pokračuje do a dur. v basu je vázaná melodie s odtahy.

No. 6 – se vrací do původní tóniny C dur. Hlavní melodie v basu je doprovázena ostatními hlasy krátkými hláskami la.

No. 7 – tato část je v tónině G dur.

No. 8 – Marsch – skladba pokračuje v tónině a dur. Všechny hlasy jsou rytmicky vedeny stejně.

No. 9 – opět melodie vedena v basu a ostatní hlasy doprovází hláskou la. Od 219. taktu začíná trio. Celá tato část je v tónině C dur.

No. 10 – tato část je v tónině a dur. Obsahuje pouze šestnáct taktů, ve kterých se stále opakuje hláska la.

No. 11 – poslední část této skladby začíná tóninou G dur. v taktu 278 začíná trio, které je v základní tónině C dur. Do této tóniny se skladba neustále vrací a také jí končí.

10.1 Original Jodler – libreto

Original Jodler: für die Bass-Stimme mit Begleitung zweyer Tenor und Baryton.

Baryton (Basso primo):

Nro. 1. Andante. Nißer.

Hmpscha, Hmpscha, zur Gesundheit.

Jodler I. Ländler. Da Capo Andante, sodann Jodler II.

Jodler II. Da Capo Andante, sodann Jodler III.

La, la, la... Fine.

Nro. 2. Allegretto

(Eine Henne nachzumachen mit willkürlichen Tönen.)

Kickeriki,

La, la, la...

(Ein lachender Haucher aber doch tönend.)

Hm, Hm, Hm se.

He, he, hi, hi, ha, ha, ha. Fine

Nro. 3. Adagio

(Ein Hundebellen.)

Burre...

Ro, ro, roa.

Töia, töia, burre, pum.

Jodler III. Un poco Piu Presto.

La, la, kling, klang... Fine.

Nro. 4. Adagio. Katzen Miau

(Eine Katze nachzumachen).

Mimi, mimi au..., la, la... Fine.

Nro. 5, la, la...

Nro. 6.

Nro. 7.

Nro. 8 V. S. (= Verte subito)

Nro. 8. Marsch

Zum erstenmahl Forte, zum zweitenmahl Piano

La, la, la ... rudllitum, la, la ...

Nro. 9

Nro. 10

Nro. 11

Basso II. Solo – odchylná místa v textu (jódlování)

Nro. 2. lörödlita, rödliti, Jödlto, rödlititi

La a e i e ti a a he, he, hi, hi, ha, ha...

Nro. 3. Ratorio, tioro, rotötirötiaroa, ... roitöia, töia, rototüa pum.

Nro. 4. la makaka-pi-pi Jödlraa

11 Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala komorní tvorbou Karla Viléma Haugwitze, hraběte z Náměště nad Oslavou. Zpracovala jsem několik jeho různorodých děl v programu Finale 2002. Jedna z hlavních skladeb, které jsem se věnovala je Divertmento pro čtyři harfy. v tomto zajímavém díle se odráží Haugwitzova záliba pro tento nástroj a zároveň nám dokazuje, že hrabě byl sám výborným harfenistou. Tato skladba byla napsána pro velmi zručné hráče. Hrabě psal také písně. Ve své práci jsem zpracovala píseň Abendlied a Nacht und Träume. Písně byly psány většinou pro soprán, tenor a bas. Alt hrabě často vynechával. Dále jsem se zabývala loveckou hudbou, kterou si hrabě sám komponoval. Napsal lovecké signály, které sloužily při lovu u nedalekého zámku Schönwald a fanfáry pro lesní rohy. Karel Haugwitz se také rád bavil se svými přáteli, což nám dokazuje nejen jeho zábavná skladba Original Jodler, ale i další jeho skladby, převážně kytarové, sloužili jako žertovné.

I když mladý hrabě nechal zaniknout zámeckou kapelu, kterou v Náměšti vybudoval jeho otec Jindřich Vilém, dále probíhal na zámku bohatý hudební život, i když pouze v salónním provedení. Karel Haugwitz se zasloužil o rozšíření hudební sbírky o 610 děl. Stal se tedy významnou osobností v hudební historii Náměšťského zámku.

V další části své práce jsem se věnovala edici Kantáty k narozeninám hraběte Jindřicha Haugwitze od Antonia Salieriho. Salieri byl Haugwitzův přítel již od studií ve Vídni, udržovali spolu dlouholetý kontakt. Tato skladba byla napsána přímo pro náměšťskou kapelu, která byla v té době rozsáhlá, tudíž se zde podobné skladby provozovali velmi často. Dokazuje také, že náměšťský zámek byl významným hudebním centrem na Moravě.

12 Notové materiály

- SALIERI, Antonio: *Cantate zur Feyer des Geburtsfestes des hochgebohrnen Herrn Heinrich Grafen von Haugwitz*, MZM, signatura a 16 912
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Divertissement für vier Harfe*, MZM, signatura a 15.429
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Blumenduft*, MZM, signatura a 15.344
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Waldhorn – Quatuars*, MZM, signatura a 16.638
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Hirsch – Marsch*, MZM, signatura a 16.637
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Jagd Signale*, MZM, signatura a 16.636
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Original Jodler*, MZM, signatura a 15.298
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Abendlied*, MZM, signatura a 15.290
- HAUGWITZ, Karel Vilém: *Nacht und Träume*, MZM

13 Seznam literatury

- In: *Haugwitzové a hudba*. Sborník přednášek z muzikologického sympózia konaného na zámku v Náměšti nad Oslavou dne 22. září 2002 v rámci projektu „Vivat musica“ u příležitosti výročí 250 let od zakoupení panství hraběcím rodem Haugwitzů. Náměšť nad Oslavou: Národní památkový ústav, 2003.
- VYSLOUŽIL, Jiří a Jiří FUKAČ (eds.). *Slovník české hudební kultury*. Praha: Editio Supraphon, 1997. ISBN 80-7058-462-9.
- SPOUSTA, Vladimír. *Hudebně-literární slovník světových skladatelů*. Brno: Masarykova univerzita, c2009. ISBN 978-80-210-4892-8.
- VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého*. Vizovice: Lípa, 1995. Edice populárně-naučné literatury. ISBN 80-901199-0-5.
- BRAUNBEHRENS, Volkmar. *Salieri: hudebník v Mozartově stínu*. Jinočany: H & H, 2007. ISBN 978-80-7319-060-6.
- KOTÍK, Jaromír. *Letopisy rodu Haugwitzů: [Karel Antonín hrabě Haugwitz poslední potomek rodiny ze zámku Osová nedaleko Velké Bíteše]*. Brno: J. Kotík, 1997.
- SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Brno: TOGGA agency, 2001. ISBN 80-902912-0-1.
- HAUGWITZ-EL KALAK, Johanna (ed.). *Panství Náměšť v proměnách času: obraz v zrcadle evropských dějin*. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2013. ISBN 978-80-904240-7-4.
- SEHNAL, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. Vlastivěda moravská. ISBN 80-7275-021-6.
- ZUCKEROVÁ, Olga, ŠTEFAN, Jiří, ed. *Staré lovecké fanfáry: 1-4 corni : partitura*. Praha: Supraphon, 1968.
- ŠVARCOVÁ, Jana. *Citera v českém prostředí: organologicko - historická studie*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc

- SAMKOVÁ, Věra. *Antonio Salieri a jeho Gratulační kantáta pro hraběte Heinricha Haugwitze*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc.
- HECZKO, Petr. *Karel Wilhelm von Haugwitz: hudební skladatel, interpret, diletant (mezi kompozicí, parafrází a mystifikací)*. Brno, 2001. Disertační práce. Masarykova univerzita, Ústav hudební vědy.

Časopisy:

- TICHOTA, Jiří. Divertimenta pro kytaru a smyčcové trio z rodinného fondu Haugwitzů. *Hudební věda*. 1973, **10**(4), 320 - 325.
- SEHNAL, Jiří. Divadlo hraběte Haugvice v Náměšti nad Oslavou a jeho počátky. *Opus musicum*. 2000, **32**(3), 23 - 29.
- PEČMAN, Rudolf. Haugwitzové a hudba. *Opus musicum*. 2002, **34**(5), 51.
- VETTERL, Karel. Bohumír Rieger a jeho doba. *Časopis matice moravské*. 1929, (53), 435 - 500.
- POHANKA, Jaroslav. Neznámá kantáta L. van Beethovena? *Časopis moravského muzea*. 1961, (46), 137 - 144.
- ŠTĚDRŮŇ, Miloš. Klavírní tvorba C.W.Haugwitze. *Opus musicum*. 1991, **XXIII**(4), 102 - 107.
- ŠTĚDRŮŇ, Miloš. Beethovenova harfová divertimenta z Náměště? *Opus musicum*. 1991, **XXIII**(4), 108 - 125.
- Štědroň Miloš. Antonio Salieri. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 9.
- Buš Marek. Náměšť nad Oslavou – Haugwitzové, Salieri a zámecká kultura dnes. *Hudební rozhledy*, 2010, roč. 63, č. 8.

14 Notové přílohy

14.1 Divertissement für vier Harfen

14.2 Blumenduft

14.3 Abendlied

14.4 Nacht und Träume

14.5 Hirsch = Marsch

14.6 Waldhorn

14.7 Jagd Signale

14.8 Original Jodler

*14.9 Cantate zur Geburstfeyer des Geburtsfestes des Hochgebornen Herrn
Heinrich Grafen von Haugwitz*

14.9.1 No. 1 Laßt uns nahen, alle, alle!

14.9.2 No. 2 Verschmäh das kleine Opfer nicht

14.9.3 No. 3 Gott, erhalte unsern Vater

14.9.4 No. 4 Heil dem ganzen edlen Stamme

14.9.5 No. 5 Im Namen aller der Getreuen

14.9.6 No. 6 Laßt sie ertönen die fröhlichen Klänge